ԺԳ. ՏԱՐԻ—ԹԻԻ 51 ՀՈՐԵՔՍԱՆԻ 3 ՆՈԵՄԲԵՐ, 1899 12 ՐԷՃԷԲ, 1317 3 ԹՐՔՐԻՆԻ ՍԱՆԻ, 1315 15 ՆՈԳ. 1899 (Ն. Տ.)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՆԽԻԿ

Պոլսոյ համար՝ Տարեկան 70 դրշ. Վեցամսեայ 35 „

Գաւառացիներու համար՝ Տարեկան 90 „ Վեցամսեայ 45 „ Եռամսեայ 23 „

Արտասահման՝ Տարեկան 23 Ֆր. Վեցամսեայ 12 „

Նամակ կամ ուղերձ պիտի ղրկել Տնօրինութեան:

ԱՌԱՒԻԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

«زاغك» ارمنيجه يومى وسياسى خزنه

مطبعه و اداره‌خانه‌سى

غلطه ده حمدى پاشا خان

կ. ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Համտի-բաշա խան

Rédaction du Journal Arménien „DZAGHIK“ Galata, Pérchémbé-Bazar Hamdi-Pacha Han

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ. ՏՆՕՐԷՆ Ռ. ՍԱԳԱԵԱՆ 10 ՓԱՐԱ.

ՇՈՒԿԱՅԻՆԵՐՈՒՆ

Հաճախելը կը հրատարակենք՝ մեր չուկացի աղգայիններէն ոմանց օգտակար ըլլալու նպատակաւ։

Վերջացած ամուսան անձրեւոտ օր մը, յամրընթաց չոգնեալ մը մէջ դրա- նուելուս Լրիկուան գէմ Ասեղ ձգես տեղ չկար չոգնելուն մէջ. վաճառական ու խանութպան, պաշտօնատար ու ոտքի վրայ գործ ընող իրար խառնուած էին։ Այգպիսի օրեր դրամատէրս անհատաարու- թիւնը դոյութիւն չունի։ Ուուն բաղմու- թեան մէջ՝ ես, անծանօթս թաղեցի- ներուն, անկիւն մը կծկուելուս եւ ուշա- դիր հետեւելուս բաւեցին իմ քովիկը բաղմելէն առաջ չէր գար։ Շիտակը ը- սեմ, ես ալ առաջ չզգայի մեր չուկացի, այսինքն խանութպան աղգայիններէն ո- մանց խօսուրտուքէն։ Տարօրինակ բաներ կ'ըսէին, կը յայտնէին որ մեզի նման չու- կայի մէջ առեւտրականս անցած գարձա- ծին անտեղեակ անձերու, չափազանց չն- րեայ ըսածս, ղղուանք կ'ազդէին։ Մըտ- քովս կ'ըսէի, եթէ այս է մեր չուկացի աղգայիններուն գործելու, փարա վաստը- կելու եղանակը, բարեյաղթ չատ տխուր երեւոյթ մըն է, երեւոյթ մը, որուն օր մը չէ օր մը անկում պիտի յաջորդէ անշուշտ։

Մէկը կ'ըսէր թէ այսօր հաւ մը խզդե- ցի, կ'ակնարկէ ահէնի մը. հինգ գրուշնոց ապրանքը քանի գրուչէ գչեցի։ Ու- րիշ մըն ալ ատոր մօտ չուկացիական գոր- ծերու վրայ կը ճառէր փողոցային լեզ- ուով, էֆէյ-էֆէյով։ Երրորդ մըն ալ ընդ- միջելով խօսակից մը կ'բսէր, ծօ, դուն խաբա ես, Ֆրընճէրէն հետ անանկ կը վար- ուին. երեսը խնդալով՝ քանկը քամելու է, նայէ որ քանի գրուչնոց ձմերուան ֆանէլեն երեսունի ծախես։

Զորրորդ մըն ալ երկար բարակ խօսե- լէ ետք, յարեց, Մարաիկ ազա, չոգնաս- ւէն կըլլելու առեն, գիրար չկորնչնենք, այսօրուան խղդած հաւէս քիսի չլիչէ մը կոնծել տամ . . . կարճ կ'ապահովի, ա'լ հաս- կցաք թէ ի՞նչեր կը խօսէին մեր չուկա- յի աղգայիններէն ոմանք։

Շոգենաւէն եկելու պահուն, ծանօթի մը հանդիպեցայ։ Անցած գարձածները երբ նկարագրեցի դառնութեամբ, ի՞նչ ըսէ ա- ղէկ, պիտ՚ը, զժբախտաբար մեր խա- նութպաններէն ոմանց սովորական է այդ կերպ գործելը, եւ կար մը այնպիսի յայտ- նութիւններ բրաւ որ, հաւատացէք, չատ գէշ ազդեց վրաս, չդոնեաւ մէկ բանին ա- ւելին կարեկցինք թէ զղջանք մեր խա- նութպան աղգայիններէն Հրապարակագ- րի անկեղծութիւնը պարագ կը գնէ վրա- նէս որ ա՛չ թէ զղջանք, այլ կարեկցինք իրենց, զղջայնինք դիրենք, դարմա- նենք իրենց այդ բարոյական թերութիւնը զոր իրենք սովորաբար ճարպիկութիւն, աչք-թացութիւն կ'որակեն։

Բազաքական տնտեսագիտութեան դաս մը տալ չէ նպատակս, չուկայի աղբրր- ութիւ, այլ բարոյական սկզբունք մը կայ որ ձեղի կը յիշեցնենք, «Բնա չունի ուրիշի չունին մէջ փնտռէ» ծղրտմամբ չունի, եթէ գործէն չհակցող մը ներկայանայ, մի՛ խա- րէք, ետ ձգեցէք ապրանքները մի՛ քշէք եւ կամ հինգ փարանոց բանը քառասուն փարայի մի՛ ծախէք։

Ո՛չ թէ Եւրոպայի մէջ, այլ հոս ալ եւ- րոպացի խանութպաններ որոշած դին մ՚ունին, էլէ ֆիքս։ Դուք ալ, չուկայիներ, եւրոպացւոն պէս հաշուեցէք թէ ապրանք մը քանի գրուչի ծախելու է որ էապէս բնէ, խանութի վարձքէն, ձեր ապրուս- տէն, կապուտաչէս արդարացէս ապրանք- ներուն վրայ բաչխում ընելով։ Ապահով ղեկք որ այդպէս ուելի պիտի յաջողիք քան թէ ձեր հիմակուան փարա վաստկե- լու եղանակը։ Ի՞նչ անվզճութիւն է ա- ճեմի մը ձեռքէն սա չափ գրուչ առնել եւ փոխարէնը չ-էքս-ի ապրանք մը տալ։ Մէյ մը մտածեցէք. այդ անձն ալ ձեղի պէս ընտանիքի հայր է, ձեղի պէս զբա- ղանքով քանի մը գրուչ վրայ բերած են։ Իր եւ իր ընտանիքին անհրիժեշտ պէտքերը հոգալու համար՝ չուկայ ելած ու աչքը ձեր ապրանքը խածած է։ Այս պարագային ինչպէս վարուելու էք, արգ- րուկի պէս ծծելո՞ւ է այդ պարզուկ մար- դուկին ֆրանկ մը գրուչը։ Ո՛չ երբեք։ Դուք առնեն առաու, անոր համար է որ ձեր թաղին, ձեր գեղին եկեղեցին կ'եր- թաք, բանկալէն 10 փարայի մոմ կը գնէք կամ դատիճին Աստուածամօր կանթեղին 10 փարայի ղեղ կը լեցնէք։

Ձեր մոմն ալ, ձեր ղեղն ալ, ձեր վաս- տակն ալ ձեղի, «մեր ժամը մի՛ դար»։ Դիտ- ցէք դուք, Աստուծոյ տաճարը չէն պահող չուկայիներ, Աստուած այդպիսի բաներ չ'ընդունիր, երես կը դարձնէ, ձեր պէրեթները կը փախչի, եթէ դուք չտուժէք, ձեր դաւ- կընները, թոռները կը տուժեն։ Տեղը մնայ այդպիսի վաստակ. պարկեշտ մարդուն դործ չի պակսիր։ Մի վախնաք, անօթի չէք մնար, Աստուած ուղղափառներու հետ է։ Ջկարծէք որ հինգ փարանոց ապրանքը քառասուն փարայի ծախելով՝ ուելի չահ մը բրած կ'ըլլաք։ Հէնց վաստակը դիտէք թէ ինչ հաճոյք կը պատճառէ։ Մի՛ խա- բէք եւ ոչ ալ խաբուելեք. սա է «աչք- լացութիւն»։ Արդարութեամբ հաշուելով՝ ծախեցէք ձեր ապրանքը։ Անբրաւութեամբ չահուած դրամով ստրգուած իրիկուան բազաւական իմնարկութիւներ, դիշերուան ԹղԹախաղի հաճելի ժամանցներն ու կեր- ուխումները, այդ ոչ-հնելու վաստակով ձեր կնոջ մէկ արդուզարդը, ձեր զաւկրներուն խնդութիւն պատճառող մէկ խաղալիքը Թող պակսի բլլան։ Ջանացէք որ ճակտի քրտինքով, ՄՐՑՈՒՄՈՎ, գարձեալ կը չեշտենք այս բառը, վաստկիք։ Ուրիշի մը դրամը չուկայական վարպետութեամբ կորզո՛ղ, ձեր հասկցած լեզուով ըսեմ, գեղ է, բարոյական օրէնքով յանցանք մըն է, որ կը նչանակէ Թէ ընկերութեան հան- դէպ ունեցած պարտականութիւնիդ չէք բերած, կամ գիտնալով հանդերձ՝ կը մեղանչէք։ Ո՛րչափ քամահրելի, բարոյա- պէս աննկերելի են վաչխատաւներու, ընկե- ցիներու անօրէնութիւններ, ա՛ինչափ ալ ձեր ոչ-հնելը վաստակներու ընկերներու ձեռքէն երբեմն կուլտք դուք, կը մոռնաքիք, անէծք կը կարդաք անոնց դլխուն, չէ՞ք հաւատար որ նոյնր պիտի ը- սեն ձեղի անոնք որ կամ չ-էքս-ը եւ կամ վրայ-դիրքով գնեցին ձեր ապրանքները։

Իրաց այս վիճակին հանդէպ, մեր քա- րոզիչ հայրերը, փոխանակ կրօնական բնաղանցութեան նրբութեանց վրայ խօ- սելու, Թող հաձին եկեղեցւոյ լսումէն քա- րոզել հնլել վաստակի, աչխատութեան կերպը ու ընկերական, պարկեշտ քաղքե- ցիի պարտականութիւններ։ Թո՛ղ քարո- զեն չուկացիներուն, որովհետեւ միայն չուկացին է որ եկեղեցի կ'երթայ, չուկա- յական այդ մոռցուած առաքինութիւնները։ Ժամանակ այդ «առաքինութիւն» բառը մեր պրակտիկութեան մէջէն վտարուած է, իբր Թէ հինցած դաղափար մը յայտնէր կամ կարեւորութենէ զուրկ բլլար։ Կար- ծես Թէ ցո՛րչափ առաքինի բառէն խորշե- ցանք, չուկայական բարոյականը անկ- ման դիմեց։ Դուք, չուկայի աղգայիններ, ամէն բանէ առաջ, ամէնէն ուելի, դուք նախանձախնդիր եղէք մեր պապերուն ա- րագքինութենն անեղծ պահելու։ Ընտա- նեկան առաքինութեան հետ մի մոռնաք չուկայականն ալ։

Դուք, չուկայի աղգայիններ, մի՛ ձըղ- գոնիք, եթէ լսէք կամ տեսնէք Թէ ձեր աղգ Բաղ. Տնտեսագիտութեան դաս կ'ա- ւանդուի։ Ատով է որ ձեր գաւկրները աչ- խատիլ, փարա վաստկիլ,—ձերինէն տար- բեր, մանաւանդ արդարութեամբ,—պիտի սորվին։ Եւ դուք, վարժապետներ, էնտաֆիլ աղուն որ ամենայն հաւանականութեամբ չուկայ պիտի ելլէ, Քաղ. Տնտեսագիտու- թեան դասը լմնցնելով աւանդեցէք։ Բա- րեբախտաբար պաչտօնական ծրագիրը արամադրած է այս անհրաժեչտ ուսումը։ Դէ՛թ ապագայ չուկացի սերունդը փրկենք Եթէ անկարելի պիտի բլլայ արդի չուկա- յիներու ոմանց մէջ արմատացած բարո- յական չարիքը անդամահել, փրցնել, նո- սեցնել։

ՅՈՐԴՈՐԱԿ

ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷՆ

ԴՈՐԹԱՐԱՆԻ ՄԸ ՇՈՒՐՋԸ

Գործագիւնութեան Գերմ. ձեռնարկ.— Միլիտ արտածում. — 1,500 լիրանոց չեկ- քը.—Մեքենական կազմածք.—Այգելուքեան տպաւորութիւնները.— Դործաւոր հայուհի- ներ.—Փոքրիկ գծագրիչները.— Մեծարժէք գործ մը.—Դործարանին ապագան, մար- դասիրական հանգամանքը.—Բուրդի ձեռն- տու գիներ.—Վարձատրութեան մեթոտ՝ ու գործադիւններու «շաբթոդրէքը».— Վարձ- քերու սակագնիճ յանելման հարկը։

Վերջին տարիները քաղաքիս մէջ բա- ցուած գործագիւնութեան գործարանն՝ որ հաստատուած է Գերմաններու նախաձեռ- նութեամբ[*], վաղուց ի վեր այս կողմերը բանուած գործերու անճաչակ մեթոտնե- րէն տարբեր՝ նրբութիւն ու ընականութիւն ցուցնող ձեռանկարներու համեմատ ապ- րանքներ արտադրելով՝ ուշադրաւ բարե- փոխութիւն յառաջ բերած է։

Սոյն գործարանին հետզհետէ առած կարեւորութիւնը նկատելով՝ չանկանա- լինէ զուրկ չենք համարիր Ծպղնի էջե- րուն մէջ անոր նկատմամբ ծանօթութեանց ամփոփում մը տալ։

* * *

Գործերու այս գործարանը՝ սեփակա- նութիւնն բլլալով Տքթ. Ց. Լեփսիուսի Բարեգործական ընկերութեան, կը գտնուէր Պերլինի մօտերը, արուարձանի մը մէջ։ Գերմանիոյ մէջ սակայն՝ նոյն արհեստա- նոցին գործունէութիւնը չէր կրցած չա- հարեր բլլալ։

Ընկերութիւնն իր կատարած քննու- թիւններէն հասկցած բլլալով որ Եգիպտա (ուր արդէն որպահնամ ձեռնարկին սկսած էր) ուելի չահաբեր միջավայր կը ներկա- յանար՝—գլխաւորապէս բուրդի եւ գոր- ծաւորներու վարձքի ժմնութեան պատ- ճառաւ,—նոյն գործարանին բոլոր մեքե- նական կազմածները՝ մինչեւ իսկ պատ- րաստ եղող ներկուած ըեե-ը՝ Գերմանիա չէն հոս փոխադրեց։

Ընկերութիւնը յուսախաբ եղաւ— ոչ երբեք։ Ասոր ամենէն ակնհարեւ ապացոյցն այն է որ գործարանին արտադրած ապ- րանքները՝ հոս հազիւ երբեք կ'ուղղեն ծա- խել, զի անոնք այս կողմերու սակագի- ներէն զգալապէս բարձր գիներով կը քշ- ուին Գերմանիոյ մէջ։ Այս պատճառաւ ալ պատրաստուած գործերը միշտ ղրկուելու վրայ են ասկէ։

Թանի մը տարի առաջ՝ Որթերու հա- ւաքման գործով հոս զբաղող Գերմաններէն որոնց գլուխը կը գտնուէր Պ. Ֆրանց Լ- եքարթ, 1897 ին դնեցին քաղաքիս կեդրո- նը գտնուղ ընդարձակ չէնք մը Մ՚ամանա անունով ծանօթ, որ երբեմն ալ Ֆրանսա- կան Փոս-Հիւպատոսարան եղած է։ Վե- ձարուած գինը 1,500 լիրա էր. տարեկան

[*] Հիւտւները՝ ոմանք սոյն հաստա- տութեան բացումը սխալմամբ վերագրած են Միս Շաթրդի, որուն իբրեւ Ամերիկեան միսիոնարուհի՝ գործունէութեան չրջանակը տարորոշ է, եւ կապ չունի բնաւ հոս ձեռ- նարկուած գերմանական գործերու հետ։

չկայ որ այդ ընդարձակութեամբ չէնք մը զարգացած քաղաքներու մէջ նոյն իսկ 5,000 լիրայով ալ ձեռք չէր կրնար բեր- ուիլ։

Սոյն չինուած չէնքին արտաքին մա- սին մէջ նպատակայարմար նոր եւ ընդար- ձակ չինութիւններ ալ եղած բլլալով հոն հաստատուած է Գործարանը։

* * *

Վաղուց ի վեր Թէեւ մտազիր, բայց ժամանակը մեզի ձեռնտու չէր բլլար ան- ձամբ այցելել այդ գործարանը. վերջերս սակայն՝ «Մկրատող» մեքենային կարեւոր գործունէութեան մէկ օրը՝ մեզի կանխաւ հաղորդուած բլլալով՝ գացինք տեսնել նոյն արհեստանոցի գործառնութիւնները։

Փոքրանգ ըսել Թէ հարեւանցի դիտո- ղին աչքին իսկ կը զարնէն գործարանին մէջ տիրող կարգապահութիւնն, մաքրու- թիւնն ու ժրութիւնն ոգին, որ ցոլացումն է անչուչտ Գերմաններու ծանօթ լրջու- թիւնն ու անսասող յաջողականութիւնն։

Գործարանին գործաւորներու հիմակուան թիւն է՝ 100, ամէնքն ալ Հայուհիներ, մեծ մասը կարօտ այրիներ եւ անոնցմէ 30 ը, աղքատիկ Հայ օրիորդներ, որոնց ոմանք իրենց՝ Գերմանական որբանոցի պատսպա- րած աղջիկներէն։

Իւրաքանչիւր գործասեղան՝ իր առ- ջեւն ունի 5—6 Հայուհի, որ աչքերնին յառած դիմացի Թղթեայ յատակագծի գու- ներուն՝ մանուկներու ճարպիկ ու ընտելացած չարժումով՝ մեզուանման գործունէու- թեամբ մը՝ արագ արագ կը բանեն՝ զբա- ղելով իրենց միտքը չուրջերնին անցած դարձածէն կամ այցելուներու ուշադրու- թիւն դարձնելէն՝ առանց որու վարկնաս- պէս կրնայ սխալիլ գործերու դասակար- գումիւնը՝ եւ Գերման հակղներու ան- վրէպ ու անողոք ճշդապահութեան պա- հանջմամբ քակուիլ, ուրիկ հետեւած ժա- մանակի կորուստը՝ կը տուժէ սխալող գործաւորուհին։

Գործարանին մէկ անկիւնը կը տես- նենք ամասուր ինկլիճան մ՚ալ, ուր գոր- ծելու վարժութիւն կ'ընեն քանի մը մանչ ու աղջիկ Որբանոցի դեռահաս սաներ։

Գործագարչին գծագրութիւնն եւ դու- նաւորման սրահին մէջ՝ հաճոյքով կը դի- տենք քանի մը պղտիկներ ալ, մանչ որ- բեր, որոնց ձեռքի բնական յաջողակու- թիւնը հաւնուելով՝ աչխատակից տրուած են գծագրողներուն ու քաչալերական և- ռոնդով մը կը կատարին իրենց մանկա- կան մատներուն վստահուած գործը։

* * *

«Մկրատող» մեքենան գոր- ծի կըսկսի. կ'երթանք դիտելու իր գործու- նեութիւնը՝ մանաւանդ իր մաքրող բեր- նէն դուրս տալիք գորգերուն երեւոյթը։

Բաւական մեծութեամբ գորգեր կը գի- տենք, որոնց եթէ ոչ գոյները՝ ամրողջու- վին՝ դէ՛թ նկարաձեւը՝ բոլորովին նորոյթ ուտի եւ ուելի ճաչակաւոր կ'երեւին։

Գոյները անաղարտ՝ բուսական ներկե- րով են, ու հոստեղի գործարանին մէջ կը ներկուին։ Գծագրութեանց վարպետն է, Գերմանական հաստատութեանց գլխաւոր Տնօրէնին կինը՝ Տիկ. Լիմա Ֆ. Լէքարթ։ Գծագրութեանց օրինակներ՝ երբեմն Գեր- մանիայէն ալ կու գան։

Երբ մեր հետաքրքրութիւնը բաւական պոհացած կ'ուզենք մեկնիլ, Տնօրէն Պ. Ֆ. Լէքարթ կ'առաջարկէ մեզի քանի մը վար- կեան ալ սպասել, դիտելու համար մեքե- նայի տակ գրուելիք ուրիչ ընտրելագոյն գորգ մը։ կը համակերպինք. ու ընաւ չեմ ղղջար. ընդհակառակն։

Այս գործը ընաւ չէր կրնար համեմա- տութեան գրուիլ առջի դիտածներուս հետ, Թէ՛ ձեւանկարներուն գեղեցկութիւնը եւ Թէ՛ անսուղր մեծութիւնը պատճառաւ։

Գերմանիայէն կարեւոր անձի մը կողմէ չափը տրուելով՝ իր դահլիճին համար յատ- կապէս ապսպրուած էր նոյն գորգը, որու գեղուղչ նկարներուն բնականին նմանա- ձիւլ երեւոյթը կարծես դիտողի աչքը կը պարարէին։

Միակտուր այդ մեծ գորգը՝ $7\frac{1}{2}$ մեդր երկայնութեամբ եւ $6\frac{1}{2}$ լայնութեամբ՝ 19 Հայուհիներ հինգ չաբաթուան անդուլ աչ- խատութեամբ գործած են՝ արագօրէն դրկուելու համար Գերմանիա, ուր պէտք է հասնի յանձնարարողին պայմանագրուած օրը։ Սոյն ճարտարարուեստը, նրբաճաչակ գորգին յատակագիծը, որուն վրայ 40ի մօտ գոյներ (ո՛չ մայր գոյներ անշուչտ) իրենց պատչաճաւոր տեղը բռնած են այս- քան ճաչակաւոր դասաւորութեամբ, հնա- րած ու ձեւագրած է անխոնջ Տնօրինուե- հին՝ իր միւսնակ աչխատութեամբը։

Շնորհակալութեամբ կը մեկնինք նոյն օրը գործարանէն, եւ երեք օր վերջը՝ Տնօ- րէնին հրաւէրովը գարձեալ կ'այցելինք հոն ուր այն օրը՝ նոյն գորգը աւելի մաք- րուած ու փայլուն տեսքով ի ցոյց դրուած էր բաղմաթիւ այցելուներու համար, որոնց մէջ կը տեսնուէին քաղաքապետութեան Նախագահը, զինուորական ու քաղաքա- յին պաչտօնատարները, Հայ ու ասորի կրօ- նականներ, Ազգ. ժողովներու եւ Հոգե- մտական ու Բողոքական հասարակու- թեանց անդամներ։

* * *

Գանի մը ծանօթութիւններ

Գերմանական նախաձեռնութեամբ բա- ցուած այս գործարանը՝ տեւական հաս- տատութիւն մ՚ըլլալ կը խոստանայ իր չահաբեր հանգամանքով. գործին կարեւոր նիւթին է բուրդը, ու բուրդն ալ, ինչպէս վերեւ յիչեցինք անցողակի, գաւառիս ա- մենէն կարեւոր առատ արտադրութիւն- ներէն մէկն է, որուն գինը անցած տարի մանաւանդ՝ չատ ընկած էր, որովհետեւ գործարանին վարչութիւնը չատ աժան դնալ տեղական ֆանթըը (120 օկա) 630 ղրշ.ով կրցաւ ամբարել գա- նոնք։

Գործարանին դոյութիւնը՝ առջի օրէն անուրանալի բարիք մ՚եղաւ կարգ մը անտէրունչ հայ կիներու կամ անոք աղ- չիկներու, որոնք հոն մէկ կողմէ ապրուս- տի կանոնաւոր միջոց եղող ճարտարար- հետ մը կը սովրէին, միւս կողմէ կարճ երկան օրական ապրուստադին մը վաս- տրկելով։

Պէտք է պարզենք Թէ գործաւորուհի- ները հիմա օրէնքով չէ որ կը բանին, այլ տրուած յատակագիծերու վրայ կը գործեն ու իւրաքանչիւրը իր յատաչացուցած աչ- խատութեան համեմատութեամբ է որ վարձքը կ'առնայ։

Վարչութիւնը՝ իր օգտին ալ համա- ձայն ըլլալով միչտ չանաղիր է ստէպ աչխատցնելու գործաւորուհիները։ Կարճ- ցած օրերուն մէջ՝ կինները աւելի ինչ հոգ կ'ընէ զանոնք դիչեր-առաւօտով տու- ներէն հաւաքելու, որպէս զի ժամանակ չահուի գործ չատ արտադրելու։

Կիրակիէն զատ, Շբ. օրերն ալ կինները արձակուրդ առնելու սովրած են, որ- պէս զի իրենց երեսի վրայ մնացած ան- կան գործերը կարգի դնեն։

Գործելու եւ վարձատրութեան համե- մատութենէն մինչեւ հիմա հասկցուած է որ գործաւորուհիի մը ձեռք բերած չաբա- թական վարձքը 11-15 ղրուչ կ'ըլլայ միայն ինչ որ ի չդոյէ «պերճադոյն»ին ըան մըն է անչուշտ, բայց ըան մը չէ համեմատելով անոք ըանեւոր հայուհիներուն 2-3 տարիէ ի վեր կատարած համակերպող ու լրին աչխատութեան։ Ուստի արդարութեան համաձայն պիտի բլլար Վարչութեան կող- մէ վարձատրութեան նոր սակագնի մը սահմանումը՝ քաչալերելու համար այն- պիսի խղճալիներ, որոնց նիւթական բա- ցարձակ կարօտութենէն չատ՝ ծանօթ են անոնց աչխատութեան չահաբեր հանգա- մանքը՝ մարդասիրական-բարեգործական ընկերութեան մը պատկանող գործարանին համար։

20 Հոկտ. 1899

Եգեսիա Գ. Կ. Ո.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԴԱՐԱԿՅԱԼՔԻ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆԸ

ՅԱՅՏՆԻ ԴԱՐԱՎՈՐ ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂԻ ՄԱՀՎԱՆ 50-ԱՄՅԱԿԻ ԱՌԹԻՎ

Ս. Ե. Ս. Ի. Ա. Ի. Ա. Ի. Ա

ԱՇԸԴԵԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆԻՆ ՊԱՐՏԱՊԱՀԱՆԶՆԵՐԸ

Աչըդեան Սրբազանի Թողած պարտքե՛ր՝ հնազհետ յայտնուելու եւ չտանալու վրայ ևս կը լսենք թէ մինչեւ 392 ոսկի կ'ուզէ Ջէօվիւրճեան Ցարութիւն էֆ֊ն։ Այս գումարին 300 ոսկիին համար՝ տունը ետ֊առնելէ եղած է. իսկ 92 ոսկի ալ վերջէն վոխ առնուած է, ընդ ա֊մէնը՝ 392 ոսկի։

ԱՐՄԱՇԵԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

31 Հոկտ. Կիր. — Դպրեվանքն այսօր տխուր պարտաւորութիւն մը կատարեց իր նախկին Վանահայր հանգուցեալ Տ. Յով֊բէն Սրբազանի յիշատակին։ Գեր. փոխ֊վանահայրնիս յանպատրաստից պերճախօս դամբանականով մը անոր կեանքին ընդ֊հանուր դիծերը ներկայացնելով ըսաւ.«Յով֊բէն Սրբազան մեծ արժէք ունէր իբրեւ դրագէտ ու պատուական եկեղեցական։ Որչէն Սրբազանի ամէնէն լաւ գործը Դպրեվանքը պիտի նկատենք։ Վերջին տարիներս զինք մխիթարղները Դպրե֊վանքի աշակերտներն էին, զորոնք չատ կը սիրէր» ևւ֊ը։ ևւ֊ը։ Այս զեղեցիկ դամ֊բանականին յաջորդեց սրտայոյզ հոգե֊հանգստեան պաշտօն մը։ Հոգելոյս Սրբա֊զանը արժանի է անմոռացութեան։

Դ Ա Խ Ա Ր Ն Ե Ր Է Ն

Վ.երադարձ Տ. Կարապետ Մկրտիչեան֊ի. Ակմանդս Դպրեվանքի եւ Էջմիածնի, Գեորգեան ճեմարանի համար աշակերտ. Որբոց մասին հոգածութիւն եւ վարժա֊րանները։

(Շար. երեկի թիւին եւ վերջ)

Որբանոցամ գործին մէջ ոչ նուազ գո֊հունակութեան արժանի են Հոգաբարձու֊թեան անդամներէն Տ. Զարեհ քհնյ. Շիւ֊չէեանի եւ Մարտիրոս էֆ. Զիլինկիրեանի աշխատութիւնները։

Տ. Զաւէն Ս. Հօր այս հոգածութիւնն որերով մինչեւ չի սահմանափակուիր։ Վար֊ժարաններն ալ մեծ ուշ մը կը դրաւեն իր սրտին մէջ ու այդ կինսական գործին նուիրուած են իր աշխատութեանց ժա֊մերէն գլխաւոր մաս մը, այնպէս որ ամէն ուղղափառ ոք կրնայ այսօր խղճի կա֊տարեալ հանգարտութեամբ խոստովանիլ թէ մեր ազգային վարժարաններն ևլած են այլ ևս իրենց միջնադարեան քառուղի, ուր կը խարխափէին տարիներէ ի վեր եւ դրուած այնպիսի ուղղութեան մը մէջ, որ պիտի կրնան իրենց նպատակին ծառայել, որչափ կը ներուին միջոցները։

Արժանահաւատ աղբիւրներէ կը տե֊ղեկանանք թէ Գեր. Տ. Զաւէն Ս. Հօր հինգշաբթի 26 Նոյեմբերին մը տալով ճաշու պատ֊րաստութեան համար պէտք եղած գին֊րութիւններն ընծայեր է։

Տ. Սահակ Ծ. Վարդապետ Նոյ. 26, երկուշաբթի օրը՝ իր ուղեւորութիւնը չարունակեր է դէպի Վան, թէեւ Տրա֊պիզոնի ժողովրդեան կողմէ վոփոք յայ֊նուած է որ յաւուկ Ս. Պատարագ մա֊տուցանէ կիրակի օրը՝ Նոյ. 25ին։

ՀԱՑ ՀՌՈՄԿԱԿԱՆՆԵՐԷՆ

Եկեղեցւոյն կը դրեն մեղի.

Վիճակիս Հայ֊Հռոմէական հաւատակու֊թեան եկեղեցական գործերը չատ անխը֊նամ վիճակի մատնուած են. առաջնորդ չունին, առաջնորդարան ու վարժարան զրեթէ փակուած են։ Հաւատակութիւնը եկեղեցի չերթար. միայն կիր. օրերը թիւ պատարագ մը կը մատուցուի. ժամերգու֊թեան խօսքը մի՛ ընէք։ Զայնաւորը չա֊տոնց վերցուած է։ Նոր սերունդը լատի֊նական դպրոցներու մէջ ուսում առած ըլլալով՝ նախամեծար կը համարի լատին եկեղեցին յաճախել։ Ինչ որ գրուած էր ազգօգուտ «Ծաղիկ»ի մէջ էնկիւրցի Հայ֊հռոմէականներուս նկատմամբ, նոյնը ար֊ժան է ըսել այս տեղի Հայ֊հռոմէական հաւատակութեան գործերուս մասին։ Օր ա֊ռաջ, արթուն առաջնորդ մը պէտք է այս հոգեհան֊քին առաջքն առնելու համար։

Դ Ն Ե Ց Ք Ս

Ցառաջիկայ տարւոյն ընդարձակ Տա֊րեցոյցը զոր պատրաստած է Հրատ. Ա֊պատուր էֆէնտին։ Օրացոյցի մասը՝ չատ համառօտագրուած է, սակայն յատկա֊կան մասին մէջ՝ 20 ֆորմայի չափ նիւթ կը պարունակէ։ Զոր օրինակ, ի մէջ այ֊լոց՝ մայրաքաղաքիս բոլոր եկեղեցիներու եւ աղգային հաստատութեան՝ մանրամասն եւ ժամանակակից պատմութիւնը, նաեւ Ս. Փրկչի Ազգ. հիւանդանոցի հանգուց֊եալ 5 բարերարներու գեղեցիկ վիմատիպ պատկերները, ինչպէս Պէզճեան Ցարու֊թիւն Ամիրայեան, վառօդապետ Տատեան Յովհաննէս պէյին, Տատեան Պօղոս պէյին, Սրբազնի ճարտարապետ՝ Պալեան Կարա֊պետ պէյին եւ նէյնի Թարուի Տէր. Թադ֊րիէլեան Տ. Խաչատուր աւագ քահանային պատկերները։

Դ. ԵՐԵՍՐ

Շաբաթն անգամ մը իր թերթն ալ֊տի հրատարակենք «Վէպի Ուսումն» որ վէպի ծագման, զարգացման ու պէսպի֊սութեան վրայ մանրակրկիտ տեղեկու֊թիւններ կուտայ։ Մեր աշխատակիցներէն Ատիլ (Խարբերդ) յատկապէս «Ծաղի֊կ»ի համար թարգմանած է այս գեղեցիկ հատուածը։ Կը յուսանք որ վիպասէրներն եւ բանասէրները պիտի օգ֊տուին «Ծաղիկ»ի այս բանասիրականէն որ չոր ցամաք, կամ բոլորովին մանկապ֊տական չէ, ժողովրդին համար գրուած է, ու ժողովրդին համար թարգմանած։

Մ Ա Լ Կ Ա Ր Ա Ց Ի Ն Ե Ր Ո Ւ Ն

«Ծաղիկ»ի գործակալ կարգուած է Մհե֊ր. Վանական էֆ֊։ Մեր բաժանորդները կրնան յանձնել իրենց բաժնեվճարները սոյն էֆ֊ին։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պ Ա Շ Տ Օ Ն Ա Կ Ա Ն

Զօր գաւառակի կառավարիչ անուան֊եցաւ Սեվանիկի կուսակալութեան նա֊խորդ օգնական Ահմէտ Շիւքրի բաշա։

Ս. կարզի Օսմանիէ պատուանշան տըր֊ուեցաւ Պիթլիսի վիլայէթական հրամանա֊տար Ալի բաշային։ Ս. կարզի Մէհթիւէյ Սերպիոյ նախկին նախարարներէն Վիչքո Սթօվիանօվիչին։

Բ. կարզի Օսմանիէ՝ բարձրագոյն վար֊ժարանի ուսուցիչներէն Վուէղոլավիչ Բօ֊վիչայի եւ Դ. կարզի Օսմանիէ՝ Սօֆիայի Սերպիական քաղաքային գործակատարու֊թեան քարտուղար Բօչքօվչլաք Անթիմի եւ արտաքին գործերու նախարարութեան քարտուղարներէն Միլոչ Բէնթօվիճեվիչին։

Վ.Ե.Հ. ՍՈՒԼԹԱՆԸ հրամայեց Մատրիտի հանդուցեալ դեսպան Նեճիպ բաշային կրնան տանձին մը յատկացնել։

Բ. ԴՈՒՒՐ.—Աւստրիական դեսպան Պարոն ֆոն Քալիչէ եւ Հոլանտական դես֊պանը նախընթաց օր Բ. Դուռը երթալով Արտաքին գործերու նախարարին հետ տես֊ակցութիւն մը ունեցան։

ԹՈՒՐՔ ԵՒ ՀԵԼԼԻՆ հիւպատոսական պայմանագրին խառն յանձնաժողովը նա֊խընթաց օր Արտաքին գործերու պաշտօ֊նատան մէջ դումարուելով խորհրդակցու֊թիւններ կատարեց։

ՕՍՄ. ՍԱՀՄԱՆԱԳԼԽԻՆ վրայ զինուո֊րական պահականոցներ կառուցանելու համար ղրկուած յանձնախումբին նախա֊դահ Սէյֆուլլահ բաշա տեղեկագիր մը ղրկած է Զեռնդա իշխանութեան, որուն մէջ առնմանագլխին վրայ կառուցանելու որոշում տրուած մասքայրին կայաններու մասին կարգ մը կարծիքներ յայտներ է։

ՎԱՌԵԼԱՓԱՑԸ.—Բաղաքապետութիւնը Բ. Դռնէն իմդրեց երկրագործական նա֊խարարութեան հարկ եղած հրամանը տալ՝ Պոլոյ չրջակայքի նաւահանգիստները պատրաստ գտնուած վառելափայտը փո֊թով մայրաքաղաքս բերելու տալու համար, որովհետեւ հիմակուընէ փայտին գինը բարձրացած է, իսկ քիչ ատենէն երբ ձիւն ձմեռը կոխէ, գինն ա՛լ աւելի վրայ պիտի դնէ եւ խեղճ ժողովուրդը պիտի տուժէ։ Բարեխտարար ածուխի մթերքը այս տարի առատ է Պոլոյ մէջ եւ գինները չա֊փաւոր։

ԿԱՅՍ. ՖԷՍՀԱՆԷի մէջ չինուած ֆէսե֊րը ա՛լ աւելի աժան ու դիմացկուն ընե֊լու համար Զեռնդա Պաշտօնատունը մաս֊նաւոր մեքենաներ բերել տուաւ Եւրո֊պայէն։

ԹՐԱՄՈՒՅԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Պետական Խորհուրդը Թրամուէյի ընկերու֊թեան գործառնութեանց մէջ վերջերս ներմուծուած բարեփոխումները նկատի առնելով անգլ֊ամերիկեան դրամատէրե֊րու խմբակի մը Թրամուէյի մնայաւորը գնելու առաջարկը մերժեր է։

ՊԱՐԿԱԿԱՆ դեսպան Միրզա Մահ֊մուտ խան նախորդ օր Գեղարուեստից վարժարանն ու Հնութեանց թանգարանն այցելեց։

ՄԱՐՍԱՑԻՆ վերաւոսուէ Նաղիթ բա֊շա անհանգիստ ըլլալով իր պաշտօնատե֊ղին չի յաճախեր մէկ քանի օրէ ի վեր։

ՆԱՐՕԼիի ԻՇԽԱՆԸ չնորհակալութեան հեռագիր մը ուղղած է Կայս. Պալատին՝ Դիւանատան ի պատասխանի վեհ. Սուլ֊թանի՝ Իշխանին անուան ծննդեանը առթիւ ուղղած հեռագրին։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՆԱԻԱՏՈՐՄԸ ԵՍՖԱ.— Եսֆայէն քաշուած հեռագրի մը համա֊ձայն, ծովակալ Ֆուռնիէ «Պրէնօս» զրա֊հաւորով Եաֆա հասեր է։ Ծովակալն ու իր հետեւորդները յամաք եղած պահուն Ֆրանսական գեր֊հիւպատոսին կողմէ դի֊մաւորուեր են։ Ծովակալը Ֆրանչիսկեան֊ներու վանքն ու Ֆրանս. հիւանդանոցն այցելեր է։ Ցետոյ Ֆրանս. գեր֊հիւպատո֊սին լնակարանը ճաշելով՝ կէս օրէն ետք ղրահաւորով Երուսաղէմ մեկներ է։

ՌՈՒՍԻՈՑ դեսպանատան պահականաւ «Թէրէց»ի ծառայութեան օրինական պայ֊մանագրի աւարտած ըլլալով, նախընթաց օր Սեվաստացով մեկնեցաւ։ «Թէրէց»ի պիտի յաջորդէ «Զէրնոմորէց»։

ԾՈՎԱՑԻՆ ԱՐԿԱԾ.— Օսմ. զրօչ կրող առագաստանաւ մը Մխիթար մօտ, Այա֊բոլոսէն, փայտածուխ առած ատեն, յան֊կարծ փոթորկի կը բռնուի եւ չկրնալով մօտակայ նաւահանգիստ մը ապաստանիլ, ալիքներուն խաղալիք կըլլայ ու Իմէ֊Ա֊տայի մօտ կընկղմի։ Անձի կորուստ չկայ։

ՀԱՑԿԵՐՈՑԹ.— Իտալական դեսպանն ու դեսպանուհին Կիր. օր հայկերոյթ մը տուին, որուն ներկայ գտնուեցան Շուէյ֊նորվեկիոյ դեսպան կոմս Սթէնպօք, ռու֊մանական նախորդ դեսպան Պ. Ճուվարա եւ այլ հրաւիրեալներ։

ՌՈՒՍԻՈՑ միջերկրականի նաւատոր֊մին նախորդ հրամանատար ծովակալ Սբրիլով Ցունաց Պատրիարքին այցելած ատեն, Ն. Սրբազնութիւնը Ս. Նիկողոսի մէկ պատկերը նուիրեր է։

ՖԷՍԻ ՆՈՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆ.—Հանրօգուտ Շինութեանց նախարարութիւնը Սեվանիկի մէջ ֆէսի գործարան մը հաստատելու հա֊մար, մինաչեւնոր տուած է նոյն քաղքի չուխայի վաճառականներէն Օսման Տէր֊վիշ էֆ֊ին։ Այդ գործարանին արտադրու֊թիւնները, ինչպէս նաեւ գործածուած նախնական նիւթերը 15 տարի մաքսա֊տուրքէ զերծ պիտի ըլլան։ Եթէ Սեվանիկի մէջ ուրիշ ֆէսի գործարան մըն ալ հաս֊տատուի, Օսման էֆ. չահակից պիտի ըլ֊լայ անոր։ Մինաչեւնոր՝ տէրը 50,000 ոս֊կիով անանուն ընկերութիւն մը պիտի կազմէ։

ՀՆՈՒԹԻՒՆ.—Հակառակ օրէնքին եւ մինչեւ հիմակ եղած սովորութեան, հնա֊խուզական պեղումներու մէջ գտնուած հնութիւններու կէսը՝ գտնուղ հողին տի֊րոջը կը պատկանէր եւ միւս կէսն ալ կը ղրկուէր հնադիտական թանգարանը։ Ջե֊մաննա իշխանութիւնը հրամայեց պատ֊կանիլ տեղերուն, որպէս զի ցարդ գըտ֊նուած հնութիւնները ամբողջովին կայս. թանգարանը ղրկուին։ Հողատէրերուն ի֊րաւունքի բաժինը պիտի վճարուի դրամով եւ կամ դարձեալ կէս առ կէս։

ԲԺԻՇԿ ԴԱՑԵԱԿԸ.—Մէհմէտ Ալի ա֊նուն կառապանի մը որդին պապէնէ ու֊նեցալով, հայրը զայն կ'առնէ Ցէնէրի մէջ դայեակի մը կը տանի։ Դայեակը, հակա֊ռակ այս կէտին վրայ մանաւանդ մը չըս֊լալուն, քանի մը օր կը չարունակէ խնա֊մել տղան։ Ու, լրումն չարեաց, զործո֊ղութեան մըն ալ կը ձեռնարկէ, որուն արդիւնքը կ'ըլլայ հիւանդին մահը։ Ոս֊տիկանութիւնը քննութեան ձեռնարկեց։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ Դեսպան Պր. Թօնթան դեսպանատան Թարգման Պր. Պէյի հետ նախընթաց օր դնաց Մեծ֊Շուկանայցելելու։

ՍՊԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ Եւրոպայէն բե֊րել տուաւ կարգ մը սանտրեր եւ մեքե֊նաներ ֆէսի յատուկ բուրդերը հիւսելու եւ մաքրելու համար։ Ցայտնի է որ այս գործողութիւնը մինչեւ հիմակ ձեռքով կը կատարուէր, ինչ որ ժամանակի մեծ կո֊րուստ կը պատճառէր։ Ցէնհանրի մէջ այժմ տասերկու գործարան կայ ֆէս հիւսելու համար։

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ.— Եզեռնադատ Ատեանը Բչ. օր տասը հինգ տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապար֊տեց ձկնավաճառ Ֆէյզուլլահը որ ձկնա֊վաճառ Սիմոնը անցեալ Մայիս ամսուն սպաննած էր։

ՀՆԴԿԱՀՏ. — Ամերայի մէջ ծագած հնդկահարն առաջքն առնելու համար, Պաղտատի եւ Պասրայի առողջապահական քննիչներուն հրաման ղրկուեցաւ հարկ ևղած միջոցները ձեռք առնել առողջապա֊կան չղթայ մը հաստատելու եւ բժիշկներ ղրկուելու համար։

ՑՈՒՆԱՐԻՆ «Թոսթանթինուբոլիս» Թերթը որ չաբաթէ մը ի վեր Տպագրական Տեսչութեան կողմէ դադարման դատա֊պարտուած էր, Բչ. օրուընէ սկսաւ հրա֊տարակել։

ՊՈՂՍՈՑ ձըղալ օղլուլի կողմերը Մօիզ անուն խոհարար եւ նպարավաճառ մը նորահնար կապի լամբարներու վրայ կե֊րակուր եփած ատեն, լամբարը բոցավա֊ռելով Մօիզի ձեռքերն ու դէմքը կ'այրին իսկ աչկերը երեսին վրայ այրուցքներ կը ստանայ։

ՊՈՂՍՈՑ անգլ. դաղթականութիւնը Թրանսվալի պատերազմին մէջ մնացող զինուորներու որբերուն ու այրիներուն ի նպաստ հանգանակութեան մը ձեռնարկած է. մինչեւ ցարգ 100 ոսկիէ աւելի գումար մը հաւաքուած է։

ՍԹԱՆՏԱՐՏԻ գրածին նայելով Պոլոյ հոլանտական դեսպան Վան տէր Սթալ Ս. Բեդրոպուրգի դեսպան պիտի անուանուի։ Վան տէր Սթալի պիտի յաջորդէ Վաչինկ֊դընի հոլանտական դեսպանը։

ԿԱՐՕՏՈՒԹԻՒՆ.— Քէսէնարէյի Սյա֊նիգոլա գեղին բնակիչները երաչտութեան պատճառով՝ կարօտութեան մատնուած ըլլալուն, տեղւոյն մնաուկին 300 ոսկիի արժէքով սերմնացու եւ հացահատիկ բաշ֊խուելը է կարօտ գեղացիներուն, գալ տա֊րի փոխարէնը դանձուելու պայմանով։

ՑԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ. — Գուլէ֊գարու ծը֊խտաճառ Մարքօ նախընթաց օր իր խա֊նութին կղմինարները չտկած ատեն, ան֊հանգստութիւն մը ղգալով, խանութ կը փոխադրուի եւ հոն քիչ ետքը հոդին կ'ա֊ւանդէ։

ՈՃԻՐ.—Կիր. օր Եէնի֊Գուլէ քիրէճ֊խանէ փողոցը ընակող Մէհմէտ անուն մարդ մը նոյն փողոցին դիչերապահը վի֊րաւորեց։ Զարագործը ձերբակալուեցաւ։

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 14 Նոյ.

Ֆրանսական Ռանթ		100 30
Օսմ. Ռէժի	»	295 —
Օսմ. Ֆոնս. սէրի Դ.	Ֆր.	22 —
Րուժկի երկաթուղի	Ֆր.	114 50
Իտալական Ռանթ	»	93 25
Օսմ. կայս. Պանքա	»	553 —
Պաղնիական Արտաքին	»	65 80
Թրամուէյ		74 50

ՀԵՌԱԳԻՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԼՈՆՏՈՆ, 13 Նոյ.—Հոկտ. 25 Թուա֊կանով Մաֆքլինկէ ստացուած հեռագիր֊ներ կ'իմացնեն թէ 42 ժամուան ռմպա֊կոծումէ մը ետք՝ թշնամին երկաթ կողմերէ ընդհ. յարձակում մը ըրաւ։ Մաքսիմ թըն֊դանօթներու կրակէն ետ մղուեցաւ։ Ուժ Պօէրներ սպաննուեցան։ Հոկտ. 27ին ռմբակոծումը վերսկսաւ առանց վնաս պատճառելու քաղքին։

—Մաֆքինկէ ստացուած պաշտօնա֊կան հեռագիրներու համաձայն, Պօէրները քաղքին ռմբակոծումը չարունակելէ ետք՝ Հոկտ. 31ին Մաֆքինկէի վրայ յարձակե֊ցան։ Ցարձակումը չատ քաջութեամբ տե֊ղի ունեցաւ հակառակ անգլ. թնդանօթ֊ներու կրակին։ Թշնամին մեծ վնասներ կրեց։ Անգլիացիները երկու հարիւրապետ եւ երեք պինուար մեռեալ եւ 5 պինուար վիրաւոր ունին։

—Պաշտօնական հեռագիրներ կ'ըսեն թէ Բիմպըրլէյը պաշարող Պօէրները Նոյ. 4ին անգլիական հրեռանիին կրակին առ֊ջեւ ետ քաշուեցան։ Պօէրները ծանր կո֊րուստներ կրեցին։ Անգլիացիները մէկ մեռ֊եալ եւ երկու վիրաւոր ունեցան։

—Լրագիրներու կողմէ հրատարակուած հեռագիրներ կ'ըսեն թէ բաւական մեծ թիւով Պօէրներ Ալիվալ Նօրթի (Գաբի պաղթականութեան մէջ) քաղաքները գրա֊ւեցին։ Պօէրները Գօլէսպէրկի կամուրջն օդը հանեցին։ Այսօր ստացուած լուրեր կ'ըսեն թէ Լէտիսմիթի ռմբակոծումը վեր֊սկսած է եւ մեծ վնասներ հասցուցած է քաղքին։

—Բէրթաուէնէն հասած լուրեր կը հա֊ղորդեն թէ կանոնաւորապէս օղնական զօրքեր կը հասնին։ Սրդէն իսկ 6000 հոգի ցամաք ելած են։ Կը կարծուի թէ 4 կամ 5 օրէն Զօր. Սըր Բիտլըրս Պըլլըր 22,000 հոգի պիտի ունենայ իր տրամադրութեան տակ։

ԲԱՐԻԶ.—Պօէր բանակին ընդհ. հրա֊մանատար Զօր. Ժուպէռ կը պատրաստուի Լէտիսմիթին վրայ յարձակիլ, անգլ. օգնա֊կան նոր ուժեր հասնելէ առաջ։

—Անգլ. պատերազմական նաւ մը Լօ֊րէնսօ֊Մարքէզի մէջ ֆրանսական նաւ մը ղրաւեց, անոր վրայ պարապ թնդա֊նօթ մը արձակելով եւ հրամայեց իր գնաց֊քը դադրեցնել։ Ֆրանսական նաւուն գնա֊նպիրը ստուգուելէ ետք՝ ազատ թողուե֊ցաւ իր ճամբան չարունակելու։

ԲԱՐԻԶ.—Սրդարութեան Բարձր. Սա֊լանը այսօրուան նստին մէջ նախագահ Գ. Ֆալիէռ ատեանին ձեռնհասութեան հրամանագիրը կարդաց։ «Հակասմական երիտասարդութեան» նախագահ Գ. Տիւ֊պիւքի պաշտպան֊փաստաբանը երկար բանախօսութիւն մը արտասանելով իր փոխանորդալին եղրակացութիւնները ա֊ռաջ բերաւ.«Պէտք չէ հաշուի առնել, ըսաւ, իր բացակայութեանը մէջ ոգիին իր ան մէջ կատարուած խուզարկութեան ատեն գրաւ֊ուած թուղթերը»։Եղրակացնելով յարեց թէ դատավարութիւնը երիչ ժամանակ ևւս տա֊տձգելու է։ Ընդհ. դատախազ Գ. Պէռնար վիստաբանին պահանջումը մերժեց եւ Ատեանէն խնդրեց Գ. Տիւպիւքի եղրա֊կացութիւնները չընդունիլ։ Բարձր. Ատ֊եանը դադնի խորհրդի մը քաշուեցաւ եւ որոչեց Գ. Պէռնարի առաջարկութիւնն ընդունիլ։ Գր. Տիւպիւքի պահանջը մեր֊ժուեցաւ։ Հանրային դատավարութիւնը Դչ. օրուան յետաձգուեցաւ։

ՊԵՐԼԻՆ.—«Մօրնինկ Բօսթ» լրագրին հրատարակած լուրին հակառակ որ կը ծանուցանէր թէ Վիկտէլմ Կայսրը Նոյ. 22ին Օ.քսֆորտ այցելելով 24ին Լոնտոն պիտի հասնէր, «Վօլֆսբուրօ» կ'իմանայ թէ Պեռ֊լինի ձեռնհաս չրջանակներուն մէջ գեռ բան մը չկայ դիտուր այս այցելութիւնին֊ներուն մասին որոնք չատ քիչ եզմարտա֊նման կ'երեւան։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 14 Նոյ.— «Օրօր» լրագիրը գնդապետ Բիպառի մէկ բաց նամակը կը հրատարակէ՝ ուղղուած նախարարապետ Վալտէք֊Ռուսոյին։ Այդ նամակով կը խըն֊դրէ որ գաւառի, մերժելով չնորհուած ընդհանուր ներում։

—«Գաւառացա»նաւուն արկածին մասին քննութիւն մը բացուած է։

—Պատերազմի թատերավայրէն ո՛եւ է լուր չէ հասած։

ՄԱՏՐԻՏ.— Նախկին նախարարապետ Պր. Սակասթա կարեւոր բանախօսութիւն մը ընելով յայտարարեց որ կառավարու֊թիւնը պէտք է իշխանութենէ քաշուի, եթէ չի կրնար Պարէլլոնայի խռովութիւն֊ները վերջացնել։

„ԾԱՂԻԿ"Ի ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹԻՒՆ

Մ. ՀՍԿՍՑ (Մարզուան).—Ձեր պակաս թիւերը ղրկուեցան. բաժնեվճարը կրնաք կա՛մ տեղւոյն գործակալ՝ Գէորգ էֆ. Կիւլ֊եանի յանձնել եւ կա՛մ ուղղակի մեզի ղրկել նամակագրելմամբ։

Վ.ԱՐԴԳԷՍ (Պուրկազ).—Ձեր ղրկած 6 ֆրանքը ստացած ենք։

Դ. Թ. Շ. (Սամսոն).—Տեղւոյդ գործա֊կալն է Կարապետ էֆ. Սէֆէրեան։

Ե. Լ. (Սամսոն).—Տեղւոյդ գործակալն է Ցարութիւն էֆ. Զադմազեան, որու կրնաք դիմել բաժանորդագրութեան եւ վճարումի համար։

ԷՐԶՐՈՒՄ (Թղթակից).— Շարունակե֊ցէք ձեր յօդուածները։

ՍԵՂԱՆԱՀՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՑ

ԲԱՑՈՒՄ 2 Նոյ.

Օսմ. Ֆոնս. սէռի Գ. Ռ. Կ.		23 36
Րումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	112 25

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Ֆոնս. սէռի Դ.	Օ.Ո.	22 —
Ամէնէն բարձր գին	»	23 37½
Ամէնէն վար գին	»	23 36½
Րումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	112 50
Ամէնէն բարձր գին	»	114 —
Ամէնէն վար գին	»	111 62½
Թրամուէյ Պարապետուղի	Ֆր.	730 —

ՅՈՎՍՈՎ ՎԵՀԵ

ՀՈԳԵՎԱԾ

ՍԻՄԵՈՆԻԴԻՍ ՅՍԳԱՏՍՍ

Ա

Ես ոչ մի անգամ չեմ եղել Ռոմանսում։ Ոչ էլ ունեմ նրա մասին որևէ պատկերացում։ Ինչպես ասում են, ոչ մի լուր, ոչ մի զրույց։ Ինչ-որ մեկը մի անգամ ինձ ասել է, որ Ռոմանսը գտնվում է Ֆրանսիայի հարավում, Ժնևի լճի մոտ, Ալպերի ստորոտներում։ Ես չգիտեմ, թե ինչ է նշանակում «Ռոմանս» բառը։ Ես չգիտեմ, թե ինչ լեզվից է այն առաջացել։ Ես չգիտեմ, թե ինչ է նշանակում «Ռոմանս» բառը